

СЕКЦІЯ 3.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Л.М. Березіна

Полтавська державна аграрна академія

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Функціонування держави, особливо в умовах трансформації економіки, значною мірою залежить від розбудови податкової системи на засадах справедливості, дієвості та ефективності, а також здійснення відповідної сучасним вимогам фіскальної політики.

Варто зазначити, що сучасна фіскальна політика України не може вважатися ефективною через низку проблем, які певною мірою пов'язані, у тому числі, з функціонуванням податкової системи. Серед них:

- недосконала структура податкової системи, що спричиняє значний податковий тягар, який обмежує інвестиційну й інноваційну активність виробників;
- нестабільність правового поля, викликана частими змінами податкового законодавства;
- доволі складний механізм визначення податків;
- значна кількість податків та їх висока ставка, що спричиняє тінізацію економіки;
- несвоєчасне виконання державою зобов'язань щодо відшкодування податку на додану вартість його платникам;
- недостатнє виконання регулюючої функції таким податком як акцизний збір;
- значні витрати на адміністрування в податковій сфері;
- недостатній рівень податкової культури населення, що спричиняє в багатьох випадках ухилення від сплати податків тощо.

Податкова система представляє собою систему податкових відносин між органами державної влади, місцевого самоврядування і платниками податків, які виникають при перерозподілі ВВП з приводу привласнення різними інституціями державної влади частини доходів юридичних і фізичних осіб з метою забезпечення їх функціонування.

В Україні запроваджені практично всі існуючі податки. А тому рівень оподаткування у нас є чи не найвищим у світі. Така ситуація перешкоджає розвитку бізнесу, зокрема, приватного. Саме велика кількість податків не сприяє розвитку підприємництва, державні бюджет та фонди мають постійний дефіцит, що загрожує не тільки економічній, а в певних ситуаціях і політичній незалежності України.

Тому питання розбудови ефективної податкової системи та відповідного податкового менеджменту вельми актуальні на сучасному етапі розвитку економіки та соціуму в Україні. Налагоджена у відповідності з викликами сьогодення податкова система має забезпечувати виконання не тільки фіскальної її функції, але й стимулювати розвиток економіки, покращувати інвестиційний клімат, сприяти

розвитку бізнесу.

З метою ліквідації зазначених проблем у розвитку податкової системи України її удосконалення варто будувати на таких засадах [1]:

- податкову систему необхідно орієнтувати на масу надходжень, а не на кількість і величину податків. Самі податки мають бути зрозумілими в адмініструванні;
- трансформуючи податкову систему, доцільно виходити з того, яку частину свого доходу людина здатна спрямовувати добровільно на утримання державних інституцій, а не з того, скільки вона має сплатити через застосування фіскальних методів;
- податкова система має ґрунтуватися на тому, що сплачувати податки має споживач, а не виробник;
- податкова система має стимулювати капіталізацію у виробничій сфері та забезпечувати процес розширеного відтворення;
- держава має спрямовувати податкові надходження на розвиток пріоритетних напрямів у виробничій та соціальній сферах;
- система оподаткування має враховувати інтереси товаровиробників, а не посередників;
- система оподаткування не повинна порушувати прав і свобод громадян, визначених Конституцією;
- трансформуючи податкову систему, необхідно досягти оптимального балансу в розподілі податків між центром та громадами;
- податкова система не повинна бути інструментом для збагачення олігархічних груп і збідніння широких верств населення.

Головними напрямками підвищення ефективності функціонування податкової системи України мають стати:

- розбудова цілісної системи оподаткування з метою забезпечення збалансованого державного бюджету;
- встановлення обґрунтованих норм оподаткування та скорочення кількості податків;
- реструктуризація податкових органів з метою оптимізації кількості персоналу;
- удосконалення юридичного супроводу діяльності фіскальних органів;
- подальший розвиток інформаційних технологій у сфері обслуговування платників податків.

Здійснення відповідних заходів за вказаними напрямками сприятиме зростанню виробництва, а, відтак, і багатства всіх членів суспільства, розвитку всіх форм власності та господарювання, подоланню такого явища як тіньова економіка в Україні. Податкова система має стати прозорою, вона зможе заохочувати тих, хто вміє працювати, з'явиться можливість для поживлення інвестиційного клімату як за рахунок власного, так й іноземного капіталу. Прогнозоване збільшення кількості платників податків, зростання швидкості обігу грошей дасть можливість вирішити проблему наповнення державного бюджету та забезпечити стабільний розвиток суспільства на засадах поєднання інтересів громадянина й держави.

1. Гришук А.М. Управління змінами у процесі реформування податкової системи України / А.М. Гришук, П.П. Дубинецька // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - 2013. - № 7. - С. 351-361.